

Sygn. akt I C 1631/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 marca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Toruniu, I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Barbara Wiśniewska

Protokolant: stażysta Karolina Rumińska

po rozpoznaniu w dniu 16 marca 2018 r. w Toruniu

sprawy z powództwa D. K.

przeciwko E. M.

o ustalenie

I. Oddała powództwo

II. Zasądza ze Skarbu Państwa- Sądu Okręgowego w Toruniu na rzecz adwokata T. Ł. kwotę 3.600 (trzy tysiące sześćset) złotych plus VAT tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną powodowi z urzędu i nieopłaconą

III. Zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 5.417 (pięć tysięcy czterysta siedemnaście) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu

I C 1631/17

UZASADNIENIE

Powód pozwem przeciwko E. M. z 11.04. 2017r wniósł o unieważnienie aktu notarialnego zawartego z 11 stycznia 2017r i zasądzenie kosztów procesu. W uzasadnieniu pozwu wskazał, że pozostawał w konkubinacie z pozwaną E. M. . W czerwcu 2016r konkubinaty ustał. Wyjaśnił, że podpisany akt notarialny był uproszczoną formą wcześniejszych ustaleń stron dotyczących rozliczenia finansowego konkubinatu. Wskazał, że pozwana po podpisaniu aktu notarialnego zaczęła uchylać się od złożonych obietnic. To jest przeprowadziła się z córką do O., nie dotrzymała obietnicy refinansowania podatku, nie zadbała o komfort życia matki powoda , pozwała powoda o alimenty na córkę, podpisała umowy najmu z niewłaściwymi osobami . Zdaniem powoda pozwana użyła podstęp, który doprowadził do zawarcia umowy z 11 stycznia 2017r.

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na rzecz pozwanej od powoda kosztów procesu. W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew podniesiono, że powód nie wykazał, iż zawierając w dniu 11.01. 2017r ugodę w formie aktu notarialnego działał pod wpływem błędu wywołanego przez pozwaną.. Pozwana podniosła, że uгода była formą rozliczenia finansowego konkubinaty po jego zakończeniu. Podniosła , iż powód nie wskazał na czym podstęp pozwanej polegał. Pozwana wskazała, że istotę podstępu stanowi niedozwolone naruszenie swobody decyzji innej osoby, wytworzenie lub podsunięcie jej fałszywych przesłanek rozumowania co z kolei prowadzi do podjęcia decyzji opartej na tych przesłankach. Działanie podstępne jest nieetyczne gdyż prowadzi do zakłócenia procesu decyzyjnego innej osoby. W odpowiedzi na pozew podniesiono , że powód nie wykazał okoliczności z których wywodzi swoje roszczenie. W piśmie procesowym z 3 stycznia 2018r pełnomocnik powoda wniósł o stwierdzenie bezwzględnej nieważności czynności prawnej w postaci zawarcia umowy przeniesienia

własności lokalu mieszkalnego położonego w T. przy ulicy R. (...) na rzecz pozwanej z uwagi na fakt, iż nosi ona znamiona pozorności. Złożył wniosek o zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz adw. T. Ł. kosztów pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu i nieopłaconej w całości ani w części. W uzasadnieniu pisma podniesiono, że umowa przeniesienia własności jest nieważna z uwagi na jej pozornosc. . Wskazano, że faktycznym zamiarem stron była darowizna na rzecz pozwanej lokalu mieszkalnego opisanego w akcie notarialnym z 11 stycznia 2017r. Wskazał, że roszczenie pozwanej o zwrot nakładów zostało sztucznie wykreowane. Podniósł również, że sytuacja majątkowa pozwanej nie pozwalała na pokrycie nakładów w wysokości wskazanej w akcie notarialnym. Pełnomocnik pozwanej po zapoznaniu się z pismem pełnomocnika powoda podtrzymała wniosek o oddalenie powództwa w całości. Wskazała, że powód nie zaferował żadnych dowodów na okoliczność, że roszczenie pozwanej o zwrot nakładów zostało sztucznie wykreowane. Podniósł, że zarzut dotyczący pozorności czynności prawnej z 11 stycznia 2017r jest bezpodstawny. Nadto wskazała, że przedstawione w piśmie pełnomocnika powoda treści są nielogiczne. Podniosła, że trudno uwierzyć, iż powód **po zakończeniu konkubinatu** chciał dokonać bezpłatnego przysporzenia na rzecz pozwanej. Pełnomocnik pozwanej wskazała, że ugoda z 11.stycznia 2017r była negocjowana .

Na rozprawie pełnomocnicy stron podtrzymali dotychczasowe stanowiska.

Sąd ustalił i zważył co następuje:

Powód D. K. i pozwana E. M. stanowili konkubinaty w okresie od 2002r do połowy 2016r. W okresie konkubinatu powód pracował zarobkowo, zakładał w kościołach w całej Polsce urządzenia do wyświetlania tekstów. Pozwana jest tłumaczem języka angielskiego i prowadziła działalność gospodarczą jako tłumacz języka angielskiego oraz była zatrudniona na część etatu w Centrum (...). W latach 2002r do 2011r osiągała wysokie dochody. Po 2011r jej dochody zmalały .Od początku konkubinatu do 2009r powód przebywał w mieszkaniu pozwanej położonym w T. na ulicy W.. Wówczas pozwana pokrywała wszystkie koszty utrzymania mieszkania .Jedzenie strony kupowały wspólnie. W 2008r strony podjęły decyzję o budowie domu. Dom był budowany na działce w Z. stanowiącej własność powoda. Pozwana dążyła do tego aby stać się współwłaścicielką tej działki jednak powód nie chciał wyrazić na to zgody. W opinii przyjaciela stron J. S. strony budowały razem dom w Z.. Dom był budowany przez kilak miesięcy. Budowę domu rozpoczęto w grudniu 2008r a zakończono we wrześniu 2009r. Pieniądze na budowę domu pochodziły ze środków własnych powoda, ze środków własnych pozwanej i ze środków matki pozwanej J. M. przekazanych córce E. M.. J. M. przekazała powodowi na budowę domu 70.000,00zł ze sprzedaży obligacji w lutym 2009r. W tym samym roku przekazała ponad 33.000 zł na rachunek córki z przeznaczeniem na budowę domu. Wtedy to powód poszedł z J. M. do banku i pilnował aby przelała pieniądze na właściwy rachunek. Następnie J. M. przelała jeszcze 10.000zł i 20.000zł. Matka powódki wyliczyła, że na budowę domu pożyczyla 135.000, 00zł Powód nie oddawał pieniędzy z wyjątkiem kwoty 20.000zł. Uzgodniono, że powód odda pieniądze jak sprzeda siedlisko. Po rozstaniu się stron postanowiono, że strony rozliczą się między sobą a pozwana następnie rozliczy się z matką. Strony w okresie konkubinatu przelewały między sobą pieniądze. Pozwana ze swojego rachunku w mBanku w okresie od lipca 2008r do marca 2010r przelała na rzecz powoda następujące kwoty: 3.07. 2007r 17.000,00zł, 21.07. 2008r 10.000,00zł, 28.01.2009r 10.000,00 zł, 2.02. 2009r 20.000,00zł , 5.02. 2009r 20.000,00 zł , 7.03. 2009r 5000,00zł, 9.03. 2009r 5000,00zł, 16.03. 2009r 3000,00zł, 30.03. 2009r 2000,00zł, 5.04. 2009r 7000,00zł, 11.05. 2009r – 8000,00 zł, 26.05. 2009r 8000,00zł, 28.05. 2009r 7000,00zł, 23.06. 2009r 4000,00zł, 24.06. 2009r 6000,00zł, 29.06. 2009r- 9000,00 zł, 15.02.2010r 5000,00 zł, . W następnych miesiącach i latach pozwana przelewała jeszcze na konto powoda różne kwoty pieniężne w tym wysokie jak np.: 10000,00zł, 15.000,00zł, 13.000,00zł

(k 118- 123 zestawienie operacji na rachunku E. M. w mBanku i k 124-128 zestawienie operacji ekonto E. M. w mBanku, k 185 zeznania świadka J. S. , k 186 zeznania świadka (...) przesłuchanie powódki.)

W okresie od maja 2008r do 23 czerwca 2009r pozwana zerwała szereg lokat terminowych pieniężnych powiązanych z jej rachunkiem . Zerwała lokaty na kwotę około 150.000,00zł .26 stycznia 2009r zarejestrowano wpływ na rachunek pozwanej kwoty 33.157, 38zł od J. M.. Z zestawienia tego wynika, że na konto powódki wpływały wysokie wpłaty za pracę między innymi ze Stowarzyszenia Centrum (...).

(k 127 - 129 zestawienie operacji na rachunku E. M.)

W okresie późniejszym pozwana także pożyczła powodowi pieniądze . Przelewy te były określane jako tak zwane” koła ratunkowe”.

(k 121 wydruk z konta pozwanej)

Z elektronicznego zestawienia operacji ekonta D. K. wynika, że przelewał on na rzecz konkubiny pieniądze ale były to drobne kwoty pieniężne w porównaniu do kwot przelewanych przez pozwaną na rzecz powoda. W okresie budowy domu powód przelewał na konto powódki kwoty odpowiadające wartości potrzebnej na utrzymanie rodziny. Przelewał też kwoty stanowiące zwrot uprzednich pożyczek przekazywanych przez pozwaną jako tak zwane” koła ratunkowe”

(k 152- 184 zestawienie operacji ekonto D. K.)

Powód ewidencjonował poczynione zakupy na budowę domu

(k 112 – 117 zapiski powoda)

Powód wprowadził się do domu w Z. w drugiej połowie 2009r. Pozwana z córką stron na stałe nie wprowadziły się do tego domu. Strony konkubinaty zakończyły w połowie 2016r . Następnie postanowiły się rozliczyć . Powód nie oddał pieniędzy wykorzystanych na budowę domu pochodzących od pozwanej oraz od jej matki. Strony negocjowały sposób rozliczenia . Umawiały terminy u notariusz K. B.. Powód sporządził pismo opatrzone datą 10 stycznia 2017r „ ugoda, porozumienie”, oświadczenie pismem ręcznym, w którym wskazał , że zobowiązuje się do zwrotu E. M. nakładów poniesionych na rzecz jego majątku w trakcie trwania konkubinatu do dnia 2 stycznia 2019r.

(k 131 pismo z 10.01. 2019r)

29.12. 2016r powód przesłał pocztą elektroniczną informację do pozwanej, w której wskazywał, że umowa przeniesienia własności powinna być darowizną .10.01. 2017r powód przesłał pozwanej projekt ugody . Z projektu tego wynikało, że powód chce złożyć oświadczenie dotyczące tego, że pozwana w czasie konkubinatu poczyniła nakłady na jego majątek w postaci sfinansowania części prac przy budowie domu w Z. . Strony umowy miały postanowić, że wierzytelność E. M. względem D. K. wynosi 225.000,00zł Zaproponowano termin zwrotu nakładów na 2.01 2019r

(k 131- 134 oświadczenie , wydruki z poczty elektronicznej)

Strony kilka razy były u notariusza. Ostatecznie termin 11.01. 2017r umówił powód.

(k k188- 189 przesłuchanie pozwanej)

W dniu 11.01. 2017r strony zawarły u notariusz K. B. ugodę w formie aktu notarialnego. Strony wskazały, że w okresie od stycznia 2002r do czerwca 2016r pozostawały w konkubinacie oraz, że w czasie konkubinatu E. M. kosztem swego majątku poczyniła nakłady na majątek D. K. w postaci sfinansowania części prac przy budowie domu w Z.. Strony postanowiły, że wierzytelność pozwanej względem powoda o zwrot nakładów poczynionych na majątek powoda w czasie konkubinatu wynosi 225.000zł. E. M. oświadczyła, że uregulowanie kwoty 225.000 zł spowoduje wygaśnięcie wszystkich jej roszczeń względem D. K. o zwrot nakładów. Strony postanowiły też, że D. K. przenosi na rzecz E. M. własność lokalu mieszkalnego położonego w T. na ul. R. (...) wraz ze związanym z nim udziałem we własności nieruchomości wspólnej , w celu zwolnienia się z obowiązku zaspokojenia roszczeń E. M. , o zwrot nakładów, o których mowa w tym akcie do kwoty 160.000.zł to jest do wysokości wartości zbywanego lokalu. E. M. wyraziła na powyższe zgodę i stwierdziła, że w wyniku zawarcia tej umowy została zaspokojona jej wierzytelność względem D. K. do kwoty 160.000,00zł . Strony postanowiły, że wydanie lokalu mieszkalnego E. M. nastąpi w dniu aktu notarialnego.

Nadto strony postanowiły, że pozostała część wierzytelności to jest kwota 65.000,00zł zostanie uiszczona przez D. K. do 31.12. 2019r lecz w sytuacji , w której nastąpi zbycie nieruchomości gruntowej w W. kwota 65.000,00zł zostanie uiszczona w ciągu 14 dni od zbycia tej nieruchomości

Akt notarialny został odczytany, przyjęty i podpisany.

(k 6-8 kopia wypisu aktu notarialnego z 11.01 2017r)

Sąd ustalając stan faktyczny oparł się na dowodach z dokumentów urzędowych i prywatnych a także na dowodach z zeznań świadków J. S. i J. M. oraz na dowodzie z przesłuchania stron.

Sąd uznał za wiarygodne zeznania świadka J. S. .Brak było podstaw do kwestionowania zeznań tego świadka. Wyznał on szczerze , że jego zadaniem strony budowały razem dom i że później rozliczyły się. Świadek informacje na temat rozliczeń stron posiadał jedynie od powoda i miały one charakter ogólny. Świadek ten zeznał także , że powód poinformował go, iż skierował sprawę do sądu gdyż jego matka zamieszkała w mieszkaniu przekazanym kwestionowanym aktem notarialnym ma problemy z lokatorami.

Na wiarę zasługują także zeznania świadka J. M. . Są one spójne z zeznaniami pozwanej złożonymi podczas przesłuchania oraz z treścią wydruków z konta pozwanej. Z zeznań tych wynika, że świadek przekazywała kilka razy większe kwoty pieniężne z przeznaczeniem na budowę domu powoda w Z. . Zeznania świadka dotyczące przekazywania kwot 70.000,00zł, 33.000,00zł , 10.000zł, 20.000,00zł są zgodne z oświadczeniami pozwanej złożonymi podczas przesłuchania. Powód potwierdził, że kwoty powyższe były przekazywane z tym , że podniósł ,iż pieniądze te były przekazywane wyłącznie pozwanej (k 187). Przekazanie na konto pozwanej przez J. M. kwoty 33.157, 38zł w dniu 26.01. 2009r jest potwierdzone w wydruku mBanku (k 127)

Sąd dał wiarę zeznaniom powoda tylko w niewielkiej części to jest w tej części, w której zeznania powoda są niesprzeczne z zeznaniami pozwanej .W szczególności niewiarygodne są zeznania powoda, że pozwana nie miała środków aby łożyć na budowę domu w Z.. Przeczą temu złożone przez pozwaną wydruki z operacji na koncie pozwanej mBanku. Z wydruków tych wynika, że pozwana w okresie budowy domu zlikwidowała szereg wartościowych lokat(na kwotę około 150.000zł) a nadto w tym czasie otrzymała od matki przelew na kwotę ponad 33.000 zł. Z historii operacji na koncie pozwanej wynika, że pozwana wielokrotnie przelewała na konto powoda duże kwoty pieniężne, w szczególności w latach 2008r i 2009r czyli w okresie budowy domu. Kłamliwe też są zeznani powoda jakoby pozwana nie miała źródeł zarobkowania. Z przedstawionych wydruków wynika ,że w okresie budowy domu miała dochody pochodzące z pracy np. 3.11. 2008r przelew – zapłata z umowy o dzieło projekt M. 15.000,00zł (k 127) Niewiarygodne są też zeznania powoda dotyczące negocjacji umowy zawartej w dniu 11 stycznia 2017r . Z dołączonych przez pozwaną osobistych zapisków powoda wynika, że powód przed aktem notarialnym przyznawał, iż pozwana poczyniła nakłady na majątek powoda . Co więcej w dniu 10.01. 2017r czyli jeden dzień przed spotkaniem u notariusza powód przesłał pozwanej projekt aktu notarialnego, w którym określił, że wysokość wierzytelności pozwanej z tytułu nakładów poczynionych na majątek powoda wynosi 225.000zł .(k 134)Zeznania pozwanej uznano za wiarygodne w całości . Są one spójne z wiarygodnymi zeznaniami świadka J. M. oraz z treścią wydruków operacji dotyczących konta pozwanej w mBanku. Pozwana przyznała, że powód przelewał też na jej konto różne kwoty w okresie konkubinatu jednak nie stanowiły one zwrotu nakładów poczynionych na budowę domu. Analiza historii przelewów na koncie powoda pozwala przyjąć wersję pozwanej za wiarygodną. Powód w okresie trwania konkubinatu przekazywał pozwanej przede wszystkim drobne kwoty pieniężne, które rzeczywiście mogły stanowić środki na utrzymanie rodziny ewentualnie zwrot pożyczek (określonych przez pozwaną jako koła ratunkowe). Razi dysproporcja w wysokości kwot przekazywanych przez pozwaną i powoda .

Zdaniem sądu wiarygodne są dokumenty złożone do akt sprawy. Powód skutecznie nie podważył wiarygodności aktu notarialnego z 11 stycznia 2017r.

Powód w pozwie pierwotnie powoływał się na podstęp. Podstęp to kwalifikowana postać błędu rozumianego jako wada oświadczenia woli. Podstępne wprowadzenie w błąd polega na działaniu świadomym i umyślnym, podejmowanym w celu skłonienia osoby do złożenia oświadczenia woli. Doprowadzenie do złożenia wadliwego oświadczenia woli wywołanego podstępem może być także czynem niedozwolonym. Kłopot jednak w tym, że powód w pozwie nie wskazał na czym miało polegać działanie podstępne pozwanej **przed** podpisaniem aktu notarialnego. Podaje jedynie w uzasadnieniu pozwu działania pozwanej, które miały miejsce **po** podpisaniu aktu notarialnego, które, jego zdaniem, godzą w interes jego matki. Skoro powód w pozwie wskazuje na podstęp to powinien, zgodnie z zasadą z art. 6kc, udowodnić istnienie przesłanek z art. 86 kc. Powód tego nie uczynił wobec powyższego jego argumentację dotyczącą podstępu trzeba uznać za nieuzasadnioną. Następnie po wstąpieniu do sprawy pełnomocnika powoda strona powodowa zmieniła argumentację i podniosła, że czynność prawna z 11 stycznia 2017r jest nieważna gdyż nosi cechy pozorności. Wskazano na przepis art. 83 kc. Podniesiono, że pozwana nie mogła poczynić nakładów na nieruchomości powoda gdyż jej sytuacja zarobkowa na to nie pozwalała. Powołano przy tym zaświadczenie o przychodach pozwanej dotyczące 2016r i 2017r. Wskazano, że roszczenie pozwanej dotyczące zwrotu nakładów zostało sztucznie wykreowane. Podniesiono, że celem czynności prawnej z 11 stycznia 2017r wcale nie było dokonanie rozliczeń konkubinatu w zakresie nakładów poczynionych przez E. M. (1) na majątek powoda a jedynie zmylenie osób trzecich co do obowiązku uiszczenia podatku od darowizny. Pełnomocnik powoda wskazał, że faktycznym celem i zamiarem stron było zawarcie umowy darowizny nieruchomości pod pozorem rzekomego sztucznie wykreowanego roszczenia pozwanej o zwrot poniesionych, w żaden sposób nie udokumentowanych wydatków.

W pierwszej kolejności należy powołać się na zeznania świadka zawnioskowanego przez **powoda** J. S., który szczerze wyznał, iż powód powiedział mu, że chce się z pozwaną rozliczyć a następnie powiedział, że się rozliczył i dał pozwanej nawet więcej niż to co powinien dać. Tak więc powód sam wskazywał w rozmowie z kolegą, że chodziło o rozliczenie się stron za okres konkubinatu. Tak też powód napisał w pozwie. Stawiana teza, że faktycznym zamiarem stron była darowizna nie została w żaden sposób udowodniona. Jest ona przede wszystkim nielogiczna. Powód nie wytłumaczył logicznie dlaczego na zakończenie konkubinatu chciał zrobić prezent byłej partnerce w postaci darowizny mieszkania z lokatorami. Jeśli powód chciał darować mieszkanie wspólnej córce stron to mógł to bez przeszkód prawnych uczynić. Twierdzenia powoda, że pozwana nie miała możliwości płatniczych aby finansować budowę jego domu w Z. nie mają żadnego oparcia w postępowaniu dowodowym. Pełnomocnik powoda na poparcie tego twierdzenia załączył informację o dochodach pozwanej za lata 2016- 2017. Strona powodowa albo zapomniała, że nakłady były poczynione przez pozwaną w 2008, 2009r, 2010r i są udokumentowane wydrukami z konta pozwanej w mBanku oraz potwierdzone zeznaniami świadka J. M. albo manipuluje informacjami. Złożone zaświadczenie dotyczy sytuacji pozwanej z z 2016r i 2017r. Z historii konta pozwanej wynika, że w okresie budowy domu powoda zlikwidowała szereg lokat (na kwotę około 150.000,00zł) nadto otrzymała od matki przelew kwoty powyżej 33.00,00zł oraz otrzymywała przelewy za wykonywaną pracę zarobkową. Z dokumentów prywatnych złożonych przez stronę pozwaną(k 131- 134) wynika, że powód tworzył projekty umowy, w której wskazywał, że wolą stron jest zawarcie ugody w przedmiocie ostatecznego rozliczenia nakładów. W projekcie powód wskazał też, że pozwana poczyniła nakłady na jego majątek w postaci sfinansowania części prac przy budowie jego domu w Z. . W projekcie tym określono też wysokość wierzytelności pozwanej na kwotę 225.000,00zł (k 134). Tak więc przeprowadzone postępowanie dowodowe przeczy koncepcji przedstawionej przez pełnomocnika powoda.

W myśl art. 83 nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej osobie za jej zgodą dla pozorów. Jeżeli oświadczenie zostało złożone dla ukrycia innej czynności ważność oświadczenia ocenia się według właściwości tej czynności.

Ta wada oświadczenia woli polega na niezgodności między aktem woli a jej przejawem na zewnątrz. Powód nie udowodnił, że w przedmiotowym stanie faktycznym taka niezgodność zaistniała. Powód nie zgłosił w charakterze świadka notariusza na potwierdzenie swoich twierdzeń. Inicjatywa dowodowa, w tym zakresie należała do powoda. (art. 6 kc). Końcowa wypada zauważyć, że w pozwie powód nie wspomniał o pozorności oświadczenia woli a jedynie powoływał się na podstęp. Przeprowadzone postępowanie dowodowe w dniu 16 marca 2018r było wystarczające do rozstrzygnięcia. Wniosek powoda o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu szacowania wartości nieruchomości został oddalony na podstawie art. 227 kpc a contrario.

O kosztach procesu orzeczono zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania – art. 98 kpc. W pkt II orzeczono na mocy & 8 pkt 6 i & 4 pkt 1,2,3 Rozporządzenia MS z 3.10. 2016r w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej....(Dz.U. 2016.1714) . O kosztach w pkt III orzeczono na mocy &2 pkt 6 Rozporządzenia MS z 22.10. 2015r w sprawie opłat za czynności adwokackie Dz.U 2015 .1800.